

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie na lata 2017 – 2021
w Gminie Sochocin**

Sochocin 2017

1. Wstęp

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej wskazuje, iż instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką państwa. Kobieta i mężczyzna mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemocą w rodzinie określone jest każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. **Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę siły działanie, przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolność, powodujące cierpienie i szkody.** Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (tj.; Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 ze zm.) definiuje przemoc w rodzinie, jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.¹

Wśród wielu zatrważających zjawisk obserwujemy jeszcze jedno – przemoc staje się towarem sprzedawanym w licznych programach telewizyjnych, główną atrakcją filmów czy gier komputerowych. Ma swojego „odbiorcę” wśród niemal wszystkich grup wiekowych. Przemoc stała się zatem swoistym rodzajem rozrywki, zabawy. Choć przemoc, agresja jako forma zachowań społecznych istniała od zarania dziejów we wszystkich kulturach i religiach, to właśnie obecnie obserwujemy zjawisko swoistego rozkwitu, eskalacji przemocy, a jednocześnie wzrastającego nią zainteresowania²

Niniejszy Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2021 powstał w oparciu o literaturę przedmiotu podejmującego problem oraz zapisy ustaw i programów. Dokument jest zbieżny z celami i kierunkami działań zawartymi w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008-2018.

¹ Sasal H. D., *Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie*, Warszawa 2005.

² J. Wawrzyniak, (red), *Socjologiczne i psychopedagogiczne aspekty przemocy*, Łódź 2007, s. 7

I. INFORMACJE OGÓLNE.

Mówiąc o przemocy należy pamiętać, iż jest ona zjawiskiem, które występuje powszechnie w naszym społeczeństwie, jest ona obecna w codziennym życiu, zakładzie pracy, szkole, środkach masowego przekazu i w rodzinie. Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe. Daje o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej. Najbardziej jednak niepokojące jest to, że „... przemoc rodzi przemoc, tworząc swoistą spiralę przemocy, obejmującą coraz to nowe generacje pokoleń”³. Zjawisko przemocy w rodzinie definiowane jest przez art. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu. Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

- 1) **przemoc fizyczna** – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenia jej ciała, pogorszenie stanu zdrowia lub pozbawienia ją życia;
- 2) **przemoc seksualna** – działanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności;
- 3) **przemoc psychiczna** – zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary od sprawcy, wzbudzanie w niej strachu;
- 4) **przemoc ekonomiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy;
- 5) **zaniedbanie** – to ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielenia im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym.

Cechą charakterystyczną zjawiska przemocy w rodzinie jest tendencja do powtarzania się pewnych prawidłowości nazywanych cyklami przemocy.

³ J. A. Malinowski, *Pętla przemocy*, *Wychowanie na co dzień*, 1996, nr 9

W cyklach przemocy obserwuje się następujące po sobie fazy:

- *faza narastającego napięcia* - jest to początek cyklu, charakteryzuje się on wzrostem napięcia i natężeniem zachowań, w których sprawca okazuje zniecierpliwienie, rozdrażnienie, narastają sytuacje konfliktowe;
- *faza ostrej przemocy (wybuchu)* - sprawca eskaluje przemoc, dochodzi do wybuchu gniewu, ostrego wyładowania agresji w stosunku do osoby krzywdzonej;
- *faza miodowego miesiąca* - jest to faza, w której sprawca, po wybuchu agresji obiecuje poprawę, deklaruje zmianę zachowań, przeprosza osobę, która wierzy, że zmiana zachowania jest prawdą. Wraz z upływem czasu faza miodowego miesiąca ulega skróceniu lub zanika, a akty ostrej przemocy stają się coraz częstsze.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE SOCHOCIN

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie Gminy Sochocin w związku z występowaniem przemocy ukrytej, występującej w rodzinie czy w szkole i nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania. Jednak ujawnianie przypadków przemocy w rodzinie świadczy o poszerzeniu wiedzy na temat tego zjawiska. Ponadto każdy zgłoszony przypadek przemocy w rodzinie to odpowiedź społeczeństwa na brak przyzwolenia na to zjawisko, to świadomość, że przemoc w rodzinie jest przestępstwem.

Liczba sporządzonych Niebieskich kart

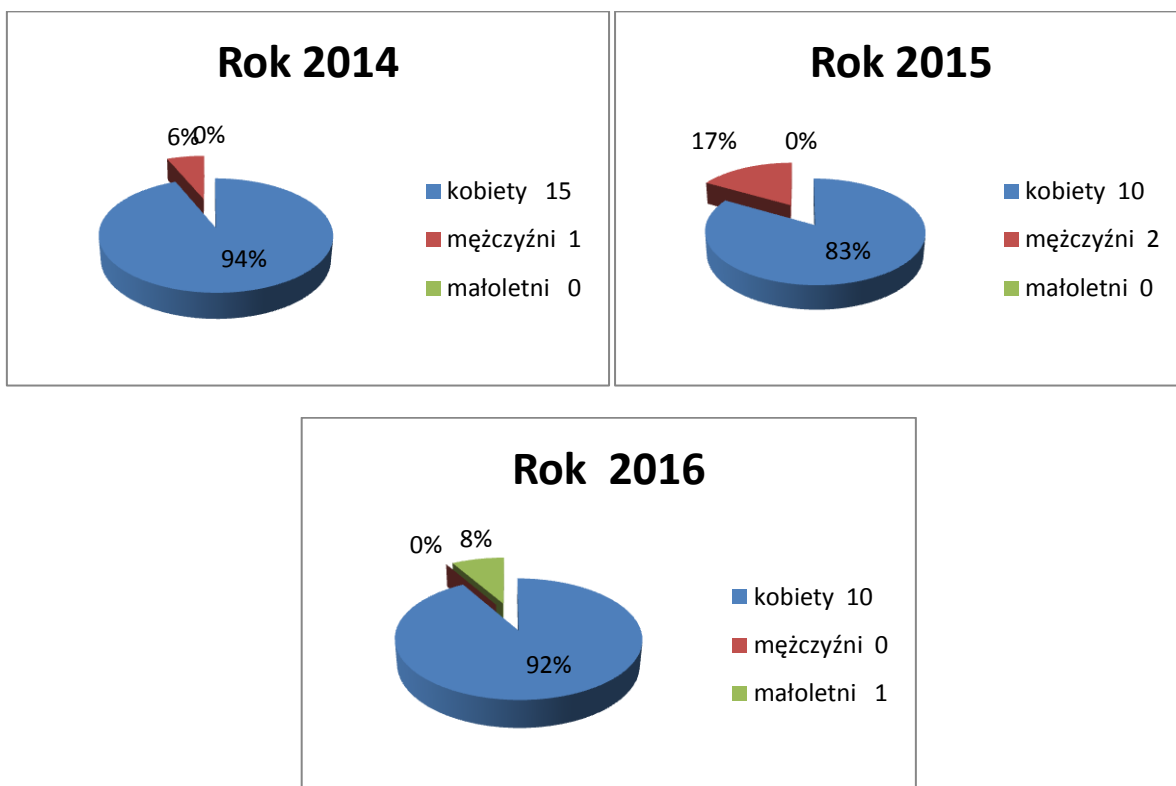
	POLICJA	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	OŚWIATA	SŁUŻBA ZDROWIA	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Razem
2014	14	2	0	0	0	16
2015	9	3	0	0	0	12
2016	8	2	1	0	0	11

Dane: Zespół Interdyscyplinary

Z powyższych danych wynika, że najczęściej Niebieskich Kart jako procedurę interwencji wobec przemocy w rodzinie, która składa się z odpowiedniej dokumentacji

i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy stosuje Policja i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Liczba osób co, do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą z uwzględnieniem podziału na płeć

Dane : Sprawozdania z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego

Ofiarami przemocy w rodzinie zgodnie z danymi ogólnopolskimi są najczęściej kobiety, które stanowią około 60% wszystkich osób doświadczających przemocy domowej oraz dzieci, które z kolei stanowią około 31% ogólnej liczby osób doświadczających przemocy w rodzinie (dzieci do lat 13 stanowią około 21%, a nieletni powyżej 13 r. ż. około 10% wszystkich osób doświadczających przemocy). Dane dotyczące skali zjawiska przemocy na terenie Gminy Sochocin wskazują również, że znaczącą częścią osób doznających przemocy są kobiety. Natomiast w większości przypadków podjęcia działań w ramach procedury Niebieskiej Karty, osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie są mężczyźni.

W roku 2014 i 2015 mężczyźni stanowili 100% osób podejrzanych o stosowanie przemocy, w 2016 roku 1 kobieta okazała się sprawcą przemocy. Znaczna część mężczyzn podejrzanych o stosowanie przemocy znajdowała się pod wpływem alkoholu. W przypadku odnotowania, że problemem towarzyszącym stosowaniu przemocy wobec najbliższych jest problem alkoholowy każdorazowo zwracano się do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sochocinie o przeprowadzenie rozmowy z osobą nadużywającą alkoholu celem zachowania przez nią abstynencji i zachęcania do walki z nałogiem poprzez podjęcie leczenia.

W związku z pracą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie działającego od 2011 roku przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sochocinie w przypadku wdrożenia w rodzinie procedury Niebieskiej Karty każdorazowo podejmowano szereg działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy oraz pomocy celem wyjścia z trudnej sytuacji. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego działającego na terenie gminy wchodzi osoby pracujące w:

- Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sochocinie;
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Sochocinie
- Komendzie Powiatowej Policji w Płońsku;
- Publicznym Zespole Szkół i Przedszkoli Samorządowych w Sochocinie;
- Szkole Podstawowej w Smardzewie;
- Szkole Podstawowej w Kołozębnie;
- Sądzie Rejonowym w Płońsku;
- Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Sochocinie;
- Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym w Sochocinie.

ZADANIA SŁUŻB W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Gmina

Do zadań gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Pomoc społeczna

Celem działania pomocy społecznej (zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej) jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy w rodzinie. Przemoc domowa jest przyczyną dysfunkcji rodziny, a także może być konsekwencją dysfunkcji o innym podłożu.

Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni działający zgodnie z ustaloną rejonizacją.

W ramach swoich kompetencji i zadań pomoc społeczna:

- 1) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 2) udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 3) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 4) zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- 5) prowadzi rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 6) wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty”.

Służba zdrowia

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej zalicza się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często temu towarzyszą poważne uszkodzenia zdrowia somatycznego i zdrowia psychicznego. Pomoc ofiarom przemocy domowej powinna oprócz udzielenia pierwszej pomocy obejmować następujące zadania:

- 1) przeprowadzenie spokojnej rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- 2) poinformowanie osoby, co do których istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy,
- 3) wystawienie na prośbę poszkodowanych bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała powstałych wskutek użycia siły fizycznej (art. 3 ust. 1 pkt. 5 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie),
- 4) poinformowanie o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- 5) powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa stwierdzonego podczas badania lekarskiego (podejrzenia wykorzystywania seksualnego, ciężkie obrażenia ciała),

Przedstawiciel ochrony zdrowia uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym, jak również zobowiązany jest do wszczęcia procedury Niebieskiej Karty.

Policja

Do podstawowych zadań Policji należy między innymi ochrona życia i zdrowia ludzi. Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez funkcjonariusza policji zgodnie z obowiązującym prawem to:

- 1) udzielanie osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udzielenia pierwszej pomocy,
- 2) organizacja dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 3) podjęcie, w razie potrzeby, innych niezbędnych czynności zapewniających ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania,
- 4) przeprowadzenie z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego.
- 5) przeprowadzenie na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa,
- 6) podjęcie działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą,
- 7) wszczęcie procedury Niebieskiej Karty,
- 8) funkcjonariusz policji uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym.

Oświata

Ustawa o systemie oświaty zobowiązuje szkoły do wspomagania wychowawczej roli rodziny oraz zapewnienia opieki uczniom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej. Rola szkoły w systemie ochrony dziecka jest znacząca. Nauczyciele mają możliwość regularnego obserwowania funkcjonowania dziecka oraz zmian w jego zachowaniu.

Pedagog i psycholog szkolny ma możliwość zdiagnozowania sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 roku życia jest ofiarą przemocy lub przestępstwa powinien podjąć następujące kroki:

- 1) przeprowadzić rozmowę z osobą doznającą przemocy, w warunkach gwarantujących jej bezpieczeństwo, swobodę wypowiedzi i poszanowania godności,
- 2) zdiagnozować sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 3) udzielić kompleksowych informacji o możliwościach udzielenia pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 4) zorganizować niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 5) udzielić kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej, i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- 6) wszcząć procedurę Niebieskiej Karty.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W sytuacji gdy aktem przemocy towarzyszy spożywanie alkoholu GKRPA podejmuje następujące działania:

- 1) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 2) prowadzi rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) wszczyna procedurę Niebieskiej Karty.

Przedstawiciele GKRPA są członkami zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym.

Zespół interdyscyplinarny i grupy robocze

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej. Zadaniem zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez:

- 1) diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- 3) inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie,
- 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy

w środowisku lokalnym,

5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc,

6) zawiadamianie organów ścigania o popełnieniu przestępstwa w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie.

Do zadań grupy roboczej należy, w szczególności:

1) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,

2) monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,

3) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego o tym fakcie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin. W okresie od 2011 roku do 2016 roku na terenie Gminy Sochocin nie było żadnego przypadku odebrania dziecka przez pracownika socjalnego z rodziny w związanych z bezpośrednim zagrożeniem życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

W przypadku wystąpienia w rodzinie znamion przemocy domowej, po wypełnieniu formularza Niebieska Karta - A przez przedstawicieli jednego z powyższych podmiotów, Przewodniczący ZI powołuje w sprawie danej rodziny Grupę Roboczą, w których skład wchodzi również kuratorzy sądowi, oraz przedstawiciele innych podmiotów będący specjalistami w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych. W ramach swej działalności Zespół Interdyscyplinarny i grupy robocze wykonywały szereg obowiązków w stosunku do osób uwikłanych w problemy przemocy w rodzinie. Ogólne dane zawarte są w poniższej tabeli.

	2014	2015	2016
Liczba powołanych grup roboczych	16	12	11
Liczba posiedzeń grup roboczych	54	54	35

Dane: sprawozdania z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.

Ważną rolę w sprawach pomocy osobą uwięzonym w problem przemocy domowej odgrywa Punkt Interwencji Kryzysowej działający przy Urzędzie Gminy w Sochocinie. W ramach swej działalności PIK udziela bezpłatnie szeroko pojętego poradnictwa, w tym również pomocy ofiarom przemocy domowej. Osoby korzystały głównie z porad psychologicznych. Sprawy dotyczyły problemów wychowawczych z dziećmi, uzależnień, szeroko rozumianej trudnej sytuacji życiowej Klientów i kryzysów małżeńsko-rodzinnych. Specjaliści PIK na bieżąco przekazywali również informacje o instytucjach działających na terenie Gminy Sochocin, które udzielają szeroko rozumianej pomocy osobą doświadczającym przemocy.

AKTY PRAWNE NA PODSTAWIE KTÓRYCH BĘDZIE DZIAŁAŁ PROGRAM.

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj.: Dz. U 2015 r., poz. 1390 ze zm.)
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj.: Dz. U z 2016 r., poz. 930, ze zm.)
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj.: Dz. U. z 2016 r. poz. 487, ze zm.)
4. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r – Kodeks Postępowania Karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, ze zm.)
5. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2015 r., poz. 2082 ze zm.),
6. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020, stanowiący załącznik do uchwały nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 - 2020 (MP z 2014 r., poz. 445).

ANALIZA SWOT ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

Opracowana diagnoza problemu przemocy w rodzinie, a także potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie umożliwiły sporządzenie analizy SWOT (ang. Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, Threats – zagrożenia), która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Sochocin.

Mocne strony:

- a) kampanie społeczne: krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne,
- b) zjawisko nagłaśniane przez media,
- c) funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Sochocin,
- d) znajomość środowiska,
- e) współpraca służb.

Słabe strony:

- a) zjawisko silnie zakorzenione w obyczajowości,
- b) niepełna diagnoza potrzeb w zakresie problemu przemocy domowej,
- c) brak specjalistów do pracy z rodziną,
- d) małe zainteresowanie programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Szanse:

- a) zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową,
- b) stale kształcąca się kadra służb działających na rzecz rodzin.

Zagrożenia:

- a) bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów,
- b) brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy,
- c) poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Celem głównym Programu jest powstanie zintegrowanego systemu pomocy rodzinie z problemem przemocy domowej.

CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU.

Cel szczegółowy 1:

Zapewnienie pomocy osobom doświadczającym przemocy.

Działania:

- a) wsparcie specjalistów w formie porad przygotowanych do skutecznego zajmowania się tą problematyką,
- b) wdrażanie procedury „Niebieskiej Karty”,
- c) budowanie skutecznych form pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie,
- d) zwiększenie skuteczności i dostępności terapii dla osób doznających przemocy w rodzinie,
- e) nawiązywanie i utrwalanie współpracy z przedstawicielami poszczególnych służb i instytucji,
- f) monitorowanie prowadzonych programów.

Realizatorzy:

- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Sochocin,
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Sochocinie,

Wskaźniki:

- liczba udzielonych informacji, porad i konsultacji,
- liczba założonych „Niebieskich Kart”,
- liczba i rodzaj form pomocy udzielonych ofiarom przemocy w rodzinie.

Cel szczegółowy 2:

Zapewnienie pomocy w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy.

Działania:

- a) prowadzenie pracy socjalnej z indywidualnym przypadkiem,
- b) zwiększenie dostępu ofiar przemocy do pomocy prawnej, psychologicznej, socjalnej pedagogicznej, a także instytucjonalnej.

Realizatorzy:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sochocinie.,
- Placówki powołane do zapewnienia pomocy w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy, m. in.:
- a) Punkt Informacyjno – Konsultacyjny w Sochocinie,
- Poradnictwo telefoniczne na rzecz ofiar przemocy w rodzinie, m. in.:
- a) Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”,

tel. 22 668 70 00

b) Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży, tel. 116 111.

Wskaźniki:

- liczba osób, którym udzielono porad,
- liczba osób, którym udzielono wsparcia instytucjonalnego.

Cel szczegółowy 3:

Koordinacja działań lokalnych podmiotów.

Działania:

Kontynuacja działalności funkcjonującego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Sochocin, w celu szybkiego i skutecznego podejmowania działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowania i realizacji działań pomocowych w oparciu o diagnozę potrzeb, poprzez zadania Zespołu:

- a) kompleksową pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy, przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy,
- b) wypracowanie procedur interwencji wobec ofiar i sprawców przemocy oraz opracowanie strategii postępowania,
- c) kierowanie ofiar i sprawców przemocy do specjalistów zajmujących się sprawami przemocowymi,
- d) monitorowanie rodzin, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności uruchamianie współpracy,
- e) zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty”,
- f) gromadzenie informacji na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej,
- g) analiza wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, składanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sochocinie pod kątem związku między nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy,
- h) występowanie z zawiadomieniami do prokuratora o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Realizatorzy:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sochocinie wraz z członkami Zespołu Interdyscyplinarnego w Sochocinie.

Wskaźniki:

- liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”,

- liczba zakończonych procedur „Niebieskiej Karty”,
- liczba posiedzeń Grup Roboczych.

Cel szczegółowy 4:

Systematyczna edukacja środowiska lokalnego w celu podniesienia społecznej świadomości i wrażliwości na temat zjawiska przemocy w rodzinie.

Działania:

- a) przygotowanie i udostępnianie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym,
- b) ułatwienie dostępu do podstawowych informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy,
- c) rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy,
- d) opublikowanie na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sochocinie informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej,
- e) rozpowszechnianie w lokalnym środowisku informacji o programach korekcyjno-edukacyjnych.

Realizatorzy:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sochocinie,
- Urząd Gminy w Sochocinie.,

Wskaźniki:

- liczba sprawców przemocy objętych programem korekcyjno-edukacyjnym,
- liczba osób kończących udział w programie korekcyjno-edukacyjnym,
- liczba rozpowszechnionych plakatów, ulotek i broszur,
- liczba osób odwiedzających stronę internetową Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sochocinie.

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU.

- Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
- Wzrost zaangażowania społeczności lokalnej w sprawy przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
- Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.
- Zmniejszenie liczby przypadków przemocy w rodzinie.

- Uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie.

ADRESACI PROGRAMU

Program przeznaczony jest dla mieszkańców Gminy Sochocin, a w szczególności do:

- 1) rodzin i osób dotkniętych zjawiskiem przemocy;
- 2) rodzin i osób zagrożonych zjawiskiem przemocy;
- 3) świadków przemocy;
- 4) osób stosujących przemoc;
- 5) realizatorów Programu działających w ramach stworzonego Gminnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- 6) przedstawicieli instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji wystąpienia przemocy;
- 7) społeczności lokalnej.

REALIZACJA PROGRAMU

Cele określone w Programie wynikają z przeprowadzonej analizy sytuacji, diagnozy potrzeb w zakresie problematyki przemocy domowej. Sprawne funkcjonowanie gminnego systemu przeciwdziałania oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie zakłada koordynację i spójność działań, w tym dobry przepływ informacji między partnerami – jednostką pomocy społecznej, ochrony zdrowia, wymiaru sprawiedliwości, policją, instytucjami oświaty, kultury, sportu, organizacjami pozarządowymi i innymi zajmującymi się przemocą w rodzinie. Pełna realizacja wyznaczonych celów jest uzależniona od stopnia zaangażowania tych podmiotów w stworzeniu systemu umożliwiającego rodzinie uzyskanie specjalistycznego wsparcia i niezbędnej pomocy, by sama stawała się niezależna, wydolna i zaradna. Przy opracowaniu Programu dokonano wszechstronnej oceny zewnętrznych i wewnętrznych czynników określających kondycję bieżącą i potencjał rozwojowy w kontekście przewidywanych szans i zagrożeń występujących w otoczeniu, stosując analizę SWOT, określając możliwości Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2021. Program realizowany będzie przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Sochocin przy udziale Ośrodka Pomocy Społecznej w Sochocinie oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sochocinie.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Sochocin na lata 2017 – 2021 są środki własne Gminy przeznaczone na funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz środki z budżetu państwa i województwa przeznaczone na realizację Programu.

MONITORING I EWALUACJA

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie zarządzany przez kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sochocinie Program monitorowany będzie przez Zespół Interdyscyplinarny w Sochocinie.

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość, która dotyczyć będzie danych uzyskanych na koniec każdego roku realizacji Programu, tj.:

- ❖ instytucji pomagających ofiarom przemocy w rodzinie,
- ❖ form udzielanej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- ❖ form działań kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie.

Wskaźnikami ewaluacji będą:

- ❖ liczba interwencji domowych, w tym z powodu przemocy w rodzinie,
- ❖ liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej,
- ❖ liczba sprawców przemocy domowej,
- ❖ liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu,
- ❖ liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”.

Ewaluacja pozwoli na:

- ❖ dostosowanie form wsparcia do potrzeb i problemów istniejących w Gminie Sochocin,
- ❖ zwiększenie dostępności działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ewaluację Programu prowadzić będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sochocinie we współpracy z wszystkimi instytucjami realizującymi Program.

ZAKOŃCZENIE

Od początku istnienia świata ludzie radzą sobie z bólem i zagrożeniami w różny sposób. Jedni przez atakowanie, inni przez działania mające na celu oddalenie się od źródła zagrożenia. Niestety, gdy oprawcą jest ukochana osoba, nie reagujemy w sposób naturalny⁴.

Trudno jest jednoznacznie sprawdzić, jak często i kto jest ofiarą przemocy. Ofiary nie chcą rozmawiać na ten temat. Często problem zostaje w czterech ścianach w „zacisku ogniska domowego”, które staje się piekłem.

Przemoc w rodzinie to zjawisko, które nigdy nie powinno mieć miejsca. Nikt nie ma prawa naruszać praw i dóbr osobistych człowieka, powodować cierpienia. Niestety przemoc w rodzinie występuje od zawsze i nigdy całkowicie nie zniknie. Nie oznacza to jednak, że nie należy podejmować działań mających na celu zmniejszenie skali tego zjawiska. Wręcz przeciwnie. Trzeba każdego dnia podejmować wysiłek ukierunkowany na zapobieganie temu zjawisku i udzielać wsparcia tym, którym nie udało się tych przykrych doświadczeń uniknąć⁵.

⁴ J. Wawrzyniak, (red), Socjologiczne i psychopedagogiczne aspekty przemocy, Łódź 2007, s. 36

⁵ Tamże, s. 51-52.

Opracowany Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Sochocin pozwoli na dążenie do osiągnięcia wytyczonych celów. Jego celem jest pobudzenie do aktywności instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju społecznego Gminy Sochocin. Osiągnięcie zawartych w Programie celów umożliwi dobra współpraca jednostek i podmiotów działających na rzecz osób i rodzin. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2021 nie jest dokumentem zamkniętym i będzie podlegał modyfikacjom w zależności od pojawiających się nowych potrzeb i możliwości.